

Warszawa, 14 października 2024 r.

Przy obecnych trendach demograficznych do 2035 r. zatrudnienie w Polsce może spaść o ponad 12 proc.

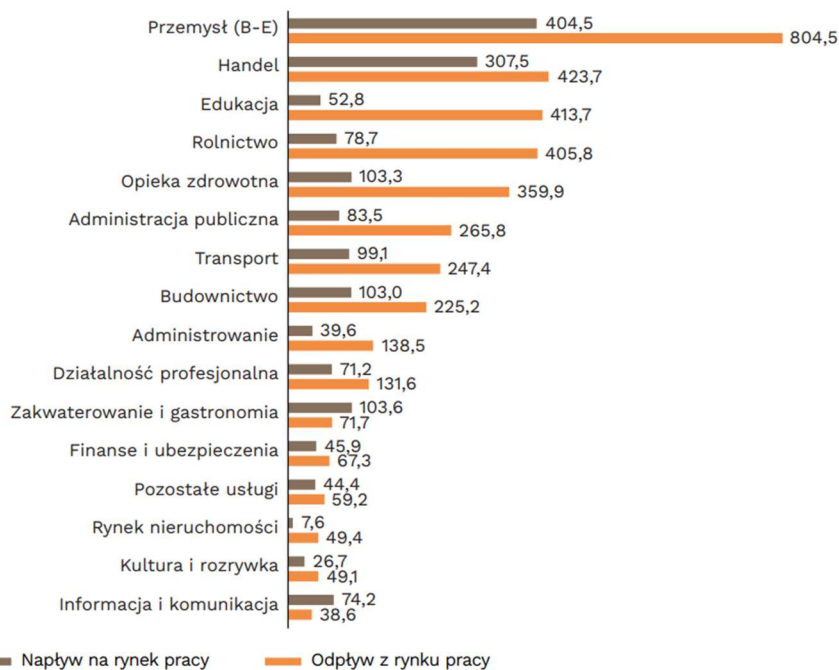
Zapaść demograficzna będzie miała duże znaczenie dla przyszłości rynku pracy w Polsce. Jeśli utrzymają się obecne trendy demograficzne, do 2035 r. liczba pracowników zmniejszy się o 2,1 mln, co stanowi 12,6 proc. obecnego stanu zatrudnienia. Oznacza to, że w porównaniu z obecnym stanem liczba pracowników, na przykład, w edukacji zmniejszy się o 29 proc., a w ochronie zdrowia o 23 proc. Straci także przemysł, w którym będzie pracowało o 11 proc. osób mniej. W scenariuszu takiego spadku liczby zatrudnionych w sektorach przemysłowych – przy założeniu utrzymania pozostałych zmiennych na obecnym poziomie - PKB Polski zmniejszyłoby się o 6-8 proc. Już teraz konieczna zatem jest aktywizacja zawodowa osób obecnie niepracujących, wdrażanie nowych technologii i wzrost wydajności pracy, a także wspieranie migracji. Takie wnioski płyną z raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego „Konsekwencje zmian demograficznych dla podaży pracy w Polsce”.

Największy odpływ pracowników dotknie przemysł, handel, edukację i rolnictwo

Zachodzące procesy demograficzne doprowadzą do znacznego spadku populacji osób w wieku produkcyjnym w Polsce. Do 2030 r. liczba osób w wieku 20-64 lata w Polsce spadnie o 1,1 mln (o 4,9 proc.) – z poziomu 22,9 mln w 2022 r. do 21,8 mln w 2030 r. W perspektywie 2040 r. oraz 2050 r. spadek ten ma wynieść odpowiednio 2,2 mln (9,7 proc.) oraz 4,6 mln (20 proc.).

Z symulacji przeprowadzonej przez PIE wynika, że do 2035 r. w Polsce rynek pracy może się zmniejszyć o niemal 2,1 mln pracowników. W ujęciu nominalnym odpływ szczególnie dotknie przemysł (łącznie sekcje B-E), z którego odejdzie 805 tys. pracowników, handel i naprawę pojazdów (423 tys.), edukację (414 tys.) oraz rolnictwo (406 tys.). W każdej z tych branż wejście na rynek pracy kolejnych roczników będzie zbyt małe, aby zrekompensować ubytek. Największy napływ pracowników odnotuje przemysł (405 tys.) oraz handel (308 tys.).

Wykres 11. Liczba osób opuszczających oraz wchodzących na rynek pracy w latach 2025-2035 z tytułu ruchu naturalnego, bez uwzględnienia migracji (w tys.)

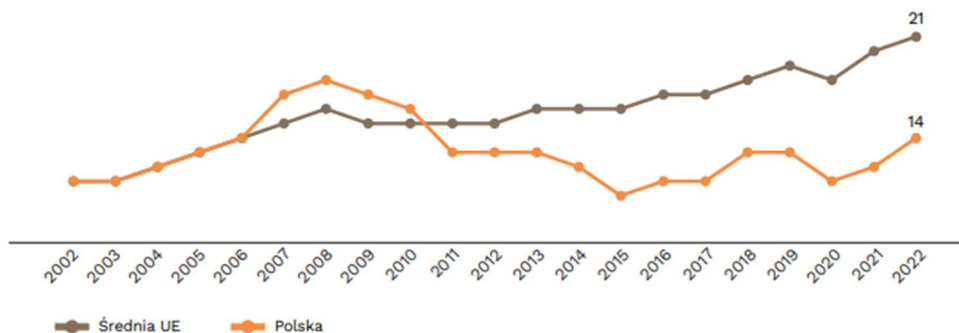
Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: BAEL (2024); GUS (2023c).

„Szacujemy, że do 2035 r. liczba osób pracujących w Polsce zmniejszy się o 2,1 mln, co będzie stanowiło 12,6 proc. obecnego stanu zatrudnienia. Prognozowany spadek zatrudnienia wynika ze stopniowego wychodzenia z rynku pracy pracowników w wieku 50-59/64 lata oraz wchodzenia na rynek pracy młodszych, mniej licznych kohort wiekowych. Przy założeniu utrzymania obecnego wieku emerytalnego do 2035 r. z polskiego rynku pracy odejdzie 3,8 mln pracowników. Równocześnie prognozowany napływ nowych roczników wyniesie 1,7 mln osób” – wskazuje dr Paula Kukołowicz, kierowniczka zespołu zrównoważonego rozwoju w PIE.

Konieczna jest aktywizacja osób biernych zawodowo

Obecnie Polska dysponuje wciąż istotnym rezerwuarem osób biernych zawodowo w wieku produkcyjnym. Zasób ten tworzą osoby młode w wieku 20-24 lata, osoby z niepełnosprawnościami oraz młode matki i osoby sprawujące opiekę nad innymi członkami rodziny. W Polsce zaledwie 14 proc. osób w wieku 20-24 lata łączy pracę zawodową ze studiami, a pozostałe 36 proc. studiujących nie jest aktywnych na rynku pracy. Wśród państw Unii Europejskiej średnio 21 proc. osób w wieku 20-24 lata studiuje i pracuje równocześnie.

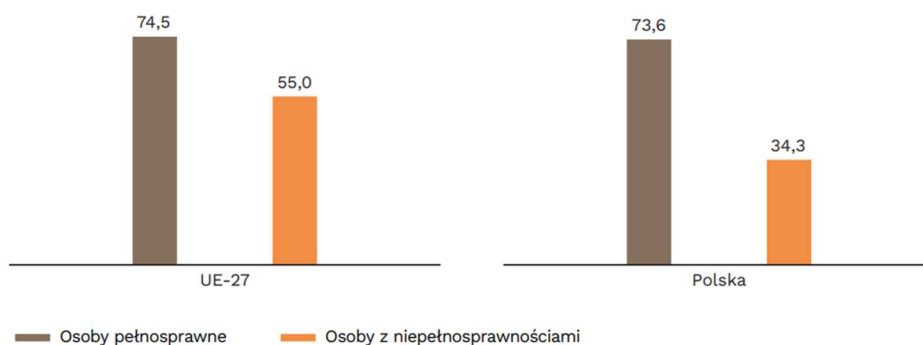
Wykres 14. Osoby w wieku 20-24 lata łączące naukę z pracą zawodową: Polska na tle średniej UE (w proc.)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

Ponadto Polska charakteryzuje się jedną z najwyższych w Europie luk w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami. W Polsce zatrudnienie wśród osób pełnosprawnych wynosi 73,6 proc., a zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami – 34,3 proc. Oznacza to lukę w zatrudnieniu na poziomie 40 proc. W państwach UE luka ta jest średnio dwa razy niższa – przy poziomie zatrudnienia 74,5 proc. wśród osób pełnosprawnych poziom zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami wynosi 55 proc., co oznacza lukę na poziomie 20 proc.

Wykres 15. Poziom aktywności zawodowej wśród pełnosprawnych oraz osób z niepełnosprawnościami – Polska na tle średniej UE

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: Eurostat (2024f).

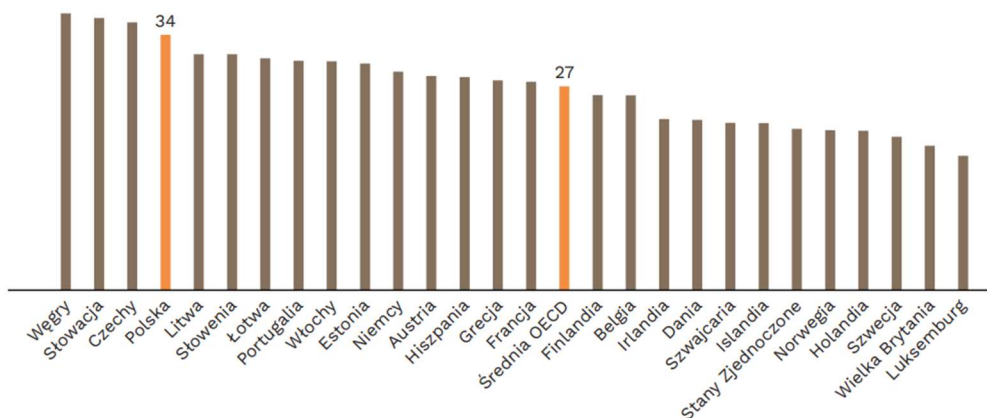
„Szacujemy, że w sprzyjających warunkach polski rynek pracy mógłby być zasilony przez dodatkowy 1 mln osób. Rezerwar ten stanowią najczęściej osoby, które z różnych powodów nie są w stanie pracować na cały etat w formie stacjonarnej: osoby uczące się, sprawujące opiekę nad dziećmi lub innymi członkami rodziny,

w tym młode kobiety oraz kobiety w wieku przedemerytalnym i osoby z niepełnosprawnościami. Ich wejście na rynek pracy byłoby możliwe po dostosowaniu warunków pracy do ich specyficznej sytuacji życiowej i miejsca zamieszkania, na przykład poprzez wprowadzenie zatrudnienia na część etatu, pracy zdalnej lub hybrydowej” – komentuje Jędrzej Lubasiński, starszy analityk z zespołu zrównoważonego rozwoju w PIE.

Potrzebujemy inwestycji w automatyzację pracy oraz migrantów

Konsekwencje odpływu pracowników z polskiego rynku pracy można do pewnego stopnia złagodzić poprzez wdrażanie nowych technologii. Największy potencjał w tym zakresie przedstawia sektor przemysłowy. Obecnie pod względem liczby robotów pracujących w przemyśle Polska zajmuje jedno z ostatnich miejsc w UE. W przeliczeniu na 10 tys. pracowników sektora przetwórstwa przemysłowego w Polsce pracuje 54,6 robotów, a dystans dzielący nas od liderów europejskich liderów (Niemcy – 256 robotów, Szwecja 297,6) i regionalnych (Czechy 165,9, Słowacja 146,5) jest znaczący. Niski poziom adaptacji nowych technologii wynika w dużej mierze z powszechnie obserwowanej wśród polskich firm awersji do ryzyka oraz niskiej skłonności do rozwoju i skalowania działalności firmy.

Wykres 16. Odsetek pracowników zatrudnionych w pracach najbardziej narażonych na ryzyko automatyzacji w 2019 r.

Kolejnym czynnikiem, który mógłby złagodzić wpływ negatywnych trendów demograficznych, są migracje. W okresie od 2016 do 2023 r. na polski rynek pracy napłynęło 944 tys. zagranicznych pracowników, którzy zostali zarejestrowani w systemie ZUS. Niemniej niewiele wskazuje na to, aby skala napływu pracowników do Polski została utrzymana na poziomie obserwowanym w ostatnim dziesięcioleciu. W 2023 r. przyrost liczby cudzoziemców zarejestrowanych w systemie ZUS względem roku poprzedniego wyniósł zaledwie 6

proc., a średnioroczny przyrost dla lat 2016-2022 wynosił 30 proc. Tymczasem według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych liczba pracujących w Polsce cudzoziemców do 2033 r. musiałaby wzrosnąć o ponad 2,6 miliona żeby utrzymać dotychczasowy poziom obciążenia demograficznego.

„Aktywizacja zawodowa osób obecnie nieaktywnych zawodowo, wdrażanie nowych technologii i wzrost wydajności pracy, a także wspieranie migracji, pomogą ograniczyć negatywne efekty demograficzne, ale nie zatrzymają trendu spadku potencjału rozwojowego Polski. W konsekwencji ścieżka wzrostu PKB Polski będzie niższa niż mogłaby być, gdyby dostępność pracowników pozostała na niezmiennym poziomie. Szacujemy, że jedynie przez spadki liczby pracujących osób w przemyśle do 2035 r. wartość PKB będzie niższa o 6-8 proc. w porównaniu ze scenariuszem kontrfaktycznym, który zakłada dostęp do siły roboczej na niezmiennym poziomie” – wskazuje dr Paula Kukołowicz, kierowniczka zespołu zrównoważonego rozwoju w PIE.

***

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, gospodarka światowa, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa, zrównoważony rozwój i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl